

ВСТУП

Гірко жило ся нашому народови сто літ тому назад. Позбавлений власної держави, роздертий кордонами, втомлений довговічними боями о волю, стогнав він у чужому ярмі та мов недужий з просоня, згадував у казках та піснях колишні, красші часи. Згадував у Колядках та Щедрівках, як колись наші предки на срібних човнах, золотими веслами сині хвилі розгортаючи, по Чорному морю на далекі підбої плили, як в зелізо закуті посували ся бездорожними степами на стрічу Половцям та иншим Азіятам, щоб боронити рідної землі, як за лицарську честь і славу свою та чужу кров проливали. І сьпівав народ-невільник в чудових своїх Думах, про козаків, вояків-невміряків, як вони сьвіт цїлий лицарством дивували, як перед ними тремтіли султани і як вони, через свою незгідливість власну долю запропастили. І снів ся тоді втомленому двірською роботою крпакови той час, коли за Хмельницького Україна вольною була стала, коли гетьман на сивому коні під малиновою хоругвою при